

**Združeni konferenci IRDO:
DRUŽBENO ODGOVORNA DRUŽBA 2021
10.–11. junija 2021 (virtualna izvedba)
Maribor, Slovenija, Evropska unija**

**1. Nacionalna strokovno-poslovna konferenca IRDO in
Državlјanska pobuda za integralno zeleno Slovenijo:
Izzivi in priložnosti za trajnostni razvoj Slovenije v
evropskem kontekstu
11. junij 2021, virtualno**

**Zaključki za sekcijo
Integralna zelena pot k trajnostni Evropi**

Za uresničevanje ambiciozne Agende 2030 in operacionalizacijo usmeritev Evropske unije za prihodnje desetletje potrebujemo enako ambiciozne in integralno zasnovane, trans-disciplinarne in trans-sektorske pristope in programe za trajnostni razvoj. Pristop Integralnih svetov, ki s celostno in dinamično vključenostjo centra in štirih razsežnosti ali svetov predstavlja tak konceptualni okvir in proces, sta Državlјanska pobuda za Integralno zeleno Slovenijo in Center Trans4m uporabila pri razvoju celostnega nacionalnega modela Slovenije v kontekstu Evropske unije in za razlago praktičnih primerov trajnostnega razvoja (knjiga Integral Green Slovenia). Prispevki (skupaj 14) v sekciji »Integralna zelena pot k trajnostni Evropi«, ki predstavlja izvorni slovenski prispevek h Konferenci o prihodnosti Evrope, z razvojnimi snovanji, inovacijami in praktičnimi primeri iz Slovenije, prikazujejo in razlagajo integralno zeleno vizijo Evrope in pot za njeno udejanjanje.

V nadaljevanju predstavljamo zaključke po posameznih predavateljih:

1. **Piciga:** Krovna vizija Integralne zelene Evrope - kakovostno življenje za vse ob upoštevanju omejitev našega planeta - se operacionalizira v cilju zmanjšanja ekološkega odtisa do ekosistemske zmogljivosti Evrope, ob nekoliko povečanem indeksu človekovega razvoja. Ta vizija se uresničuje s pametno integracijo številnih strategij, programov in ukrepov Evropske unije, ki se že izvajajo, tako v okviru Evropskega zelenega dogovora kot drugih razvojnih prioritet, ki jih je možno povezati v okviru integralnega modela, s središčno vlogo vrednot trajnostnosti in družbene odgovornosti, koreninjenju razvoja v naravi in skupnosti, enakovredno vključitvijo kulturne razsežnosti, uporabo nove baze znanja za trajnostne prehode in preoblikovanjem ekonomske paradigme.
2. **Kolar Planinšič:** Metode strateške presoje vplivov na okolje prispevajo k integraciji okoljskih ciljev na transnacionalnem nivoju, nacionalnem in lokalnem nivoju ter s tem k viziji za trajnostno Evropo, to je blaginji za vse z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem. Analiza izbranih regionalnih in nacionalnih programov na ravni Slovenije za zadnje srednjeročno obdobje je pokazala, da so bili okoljski cilji prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb, varstva narave, zdravja prebivalcev in odpornosti družbe

že obravnavani v okviru posameznih strateških načrtov in strateških presoj programov in planov, vendar so z evropskimi programi za razvoj Evrope poudarjeni in tudi finančno podprti z večjim obveznim deležem finančnih sredstev, kar bo prispevalo k skladnejšemu regionalnemu razvoju.

3. **Kovač:** V svetu podnebnih sprememb in omejenih virov pomeni ekološki primanjkljaj vse večje tveganje. Zato je za našo prihodnost pomembno, da se vprašamo, kateri skupni cilj bi lahko bil pomembnejši od našega dolgoročnega sobivanja znotraj meja našega planeta – kar je tudi vizija za prihodnost Evrope.
4. **Bogataj:** Med različnimi tipi odzivov, ki jih povezuje model Integralne zelene Slovenije in Evrope, je po mnenju znanstvene literature eden najpomembnejših upravljanje, in sicer v smislu usmerjanja našega vedenja in odnosov. Poleg trga in države vedenje in odnose usmerjajo tudi vrednote identitete, motiv trajnosti socio-ekološkega sistema in lokalne norme, kar v intermediarni sferi omogoča recipročnost ter rabo ekosistemov znotraj njihove samoobnovitvene sposobnosti. Slovenija in Evropa sta model, strategije in dogovore že zastavile v to smer, kar potrjuje ustreznost modela Integralne zelene Slovenije in Evrope.
5. **Bavec:** Ekološko kmetijstvo je evropski »Zeleni dogovor« prepoznal v svojih dveh strategijah »Od kmetije do vilic« in »Strategija za biotsko raznovrstnost do 2030« kot pomembno orodje za doseganje več ciljev, usmerjenih v varovanje okolja in trajnostni razvoj, vključno s podnebno nevtralnostjo, čemur je namenjen nov evropski »Akcijski načrt za ekološko kmetijstvo«. Pozitiven vpliv na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, manjši okoljski odtis, ohranjanje in dvig rodovitnost tal ter manjše obremenitve voda z uvedbo ekološkega kmetijstva, povečanje prihodka v podeželskih območjih, manjši stroški v zdravstvu zaradi kakovostne in z agrokemikalijami manj obremenjene hrane, upoštevanje načel krožnega gospodarstva, tradicionalnega znanja in kulturne dediščine, pa tudi uvajanje najsodobnejših znanstvenih izsledkov z digitalno podprtimi rešitvami in digitalizacijo – ekološko kmetijstvo je pomemben del rešitev za doseganje trajnostnih ciljev tako v okviru Agende 2030 kot za Integralno zeleno Evropo.
6. **Stegne, Lozinšek, Čoh:** Konference s takšnimi vsebinami so za javnost zelo dobrodošle. Predstavili smo delovanje našega vrtca, ki daje svoj prispevek trajnostnemu razvoju skupnosti in izvaja samooskrbo na različnih področjih delovanja. Vizija, ki ji sledimo v našem vrtcu, se glasi »Evropa kot prostor učenja za trajnostno učenje in delovanje«.
7. **Vižintin, Škof:** Prehod v nizkoogljično, na podnebne spremembe odporno družbo zahteva ustrezne zmogljivosti skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje podnebnim vplivom. Celostni, integralni pristop pri oblikovanju dejavnosti krepitve zmogljivosti skupnosti je ključen, saj je potrebno smiselno povezati usposabljanje in ozaveščanje s komunikacijo, aktivacijo skupnosti, sodelovanjem pri soustvarjanju inovacij in udejanjanju zelenih integralnih in trajnostnih rešitev.
8. **Veler, Leskovar:** Evropo v prihodnjih desetletjih vidiva kot prostor sobivanja, soustvarjanja in učenja za trajnostni razvoj v skupnosti – z izmenjavami med različnimi generacijami in kulturami, v interakciji z ohranjeno naravo okrog nas (planinstvo na primer vključuje široko paleto možnosti razvoja osebnosti, lastnega učenja in rasti) in z dediščino naših prednikov. Že samo soustvarjanje avtoric je dober primer, kako spoštovanje privede

do rezultatov - nenehno izobraževanje in raziskovanje, podkrepljeno z izkušnostjo in modrostjo, ki spoštuje in sprejema nove, sveže, tudi na videz kontroverzne ideje - sprejemanje in prepletanje tradicionalnega z novim pa je privedlo do prenekaterih premikov na boljše v delovanju lokalne skupnosti.

9. **Popović, Veler:** Predšolska vzgoja in vrtec kot ustanova imata velik pomen pri ohranjanju kulturne dediščine, prenosu znanj najmlajšim rodovom, spodbujanju razvoja osebnosti in umeščanju v okolje. S svojim vzgledom in delovanjem imamo možnost prispevati pri reševanju izzivov, s katerimi se sooča današnja družba, navdihnjeni z vizijo trajnostne, na kulturni in naravni dediščini zgrajene Evrope. Pri tem so nam otroci, družba in narava najbolj neposredno in objektivno ogledalo našega delovanja.
10. **Pogačnik, Marko:** Ni upanja, da bi lahko prerasli nevarnost tako imenovanih »podnebnih sprememb«, če ne razvijemo neposreden od srca do srca segajoč odnos do zavestnih in sakralnih razsežnosti Zemlje. Pri tem je ključnega pomena razvijati občutljive ravni percepcije, ki posamezniku omogočajo telesno doživetje žive in modre Zemlje.
11. **Pogačnik, Marijan, Ahčin, Gril:** Model BC Naklo, to je model dinamičnega integralnega sistema povezovanja vseh deležnikov, ki lahko vplivajo na razvoj podeželja, temelji na pridobivanju praktičnega znanja in izkušenj, ki jih lahko posamezniki ali inštitucije preizkusijo v praksi, pri vseh vsebinah pa je v ospredju trajnostno gospodarjenje z viri, ohranjanje tradicije in naravne dediščine z upoštevanjem kulture podeželskega okolja, velik poudarek je tudi na evropski in mednarodni primerljivosti. Trajnostno učenje prispeva k opolnomočenju uspešnega posameznika, ki je zmožen z upoštevanje vseh naštetih načel preživeti sebe, svojo družino ali celo širše okolje.
12. **Pečjak:** Trajnostni energetski krog (TEK) je razvoj celostne, univerzalne energetske, komunikacijske in IT infrastrukture mikro omrežij za omogočanje zaključenega samooskrbnega energetskega kroga za poljubno obliko organizirane družbe (podjetje, skupnost, občina, država). Cilj TEK je masovni prehod na e-mobilnost v kombinaciji s proizvodnjo iz obnovljivih virov energije (OVE), predvsem sončnih elektrarn.
13. **Gorenšek:** Svet gliv je skrit in čudovit, v njem se skrivajo odgovori na mnoga vprašanja preteklosti, sedanjosti in prihodnosti: z njihovo inovativno uporabo najdemo mnoge rešitve pri omilitvi problemov emisij, onesnaževanja in pomoči pri prilagajanju in prehodu v trajnostno družbo z nizkoogljičnim, krožnim in bio-gospodarstvom. Naloga in izziv nas je uporabiti njihovo moč za ustvarjanje, čiščenje, zdravljenje in obnovo naše Zemlje, ki jo imamo zgolj na posodo.
14. **Vovk:** Celostno upravljanje z mesti je šele na začetku in vse bolj postaja nujnost. Z vodo kot osnovnim vodnim virom se v mestih še ne ravna trajnostno, kljub temu da je znanost razvila številne primere dobrih praks. Izredno pomembno je zbiranje deževnice, ki jo lahko ponovno vključimo v različne dejavnosti. Zlasti deževnica v samooskrbi je pomemben vir za pridelavo hrane in drugih storitvenih dejavnosti, ki odpirajo zelena delovna mesta.

V uvodu k 2. dnevni združeni konferenci sta bila predstavljena še dva referata s predstavitvijo knjig in sicer:

- M. Mulej je predstavil pet knjig, ki so jih sodelavci IRDO s soavtorji pripravili in/ali objavili v letu 2020: v treh obravnavajo s številnih vidikov ODGOVORNOST DO DRUŽBE V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU (v slovenščini, delno z več soavtorji iz tujine; v knjigarnah v RS), v nadaljnjih dveh pa SOCIAL RESPONSIBILITY AND BUSINESS GOVERNANCE (v angleščini, založnik Palgrave Macmillan, UK, del Springer Natura, CH).

V imenu avtorjev 2. dne konferenci je zaključke pripravila:

Dr. Darja Piciga, podpredsednica programskega odbora konferenci,
Državlanska pobuda za Integralno zeleno Slovenijo,
(kontakt: dpiciga@gmail.com)

Zaključke je pregledal in potrdil:

Zasl. prof. ddr. Matjaž Mulej, predsednik programskega odbora konferenci,
IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in Ekonomsko-poslovna fakulteta Univerze v Mariboru
(kontakt: matjaz.mulej@um.si)